

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Moribus Ioannis De Almeida Societatis Iesv Presbyteri

Macedo, António de

Romae, 1671

Capvt Qvintvm. Bahie tyrocinium ponit: inde in Spritus S. Coloniam
tendit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44105

CAPVT QVINTVM.

Bahie tyrocinium ponit: inde in Spiritus S. Coloniam tendit.

ANno post Christum natum
1592. die prima Nouem-
bris, omnium Sanctorum dicata
solemnijs? Societati IESV se
aggregauit, in ipso iuuentutis flo-
re, cum paucis diebus vicesi-
mum superasset annum. Per
nambuco, vbi tum habitabat,
relicto, Bahiam, Urbem totius
Brasilie Principem, concessit, vt
religiosę militie rudimenta in il-
lius Collegij tyrocinio poneret.
Iter virtutis ingressus eum in No-
uitiatus studio impetum cepit, vt
freno contineri, non calcaribus
incitari opus fuerit. Tria sibi po-
tissimum proposuit; amorem re-
rum diuinarum, humanarum co-

tem-

temptum, odium in se. Eò curas omnes, & neruos contulit: auocare à caducis, & mortalibus mentem: ad cęlestia, & diuina, transferre: colligere sese; meditationi insistere; reuocare ad calculos animum; instare precibus; silentium sibi indicere; cùm loqui permittebatur, non nisi de rebus diuinis habere sermones. Duriter, & asperè se accipiebat; oculorum licentiã frenabat modestia; appetentiam gulę frangebatur, interdum ieiunio, interdum detracto quod acrius gustũ mouebatur, & suauius prouocabatur; noctu, vti erat vestitus, in nudo cubabat solo: cilicio perpetuò ferè utebatur: flagris quotidie se cedebatur accerrimè. Nil tamen illi fuit antiquius, quàm prauos animi motus comprimere, impetus naturę frangere; affectiones, & perturbationes mentis com-

B po-

ponere ; inquirere in se sæpiùs,
 in speculis esse , vt si quos cona-
 tus , aut commotiones à ratione
 abhorrentes deprehenderet . ijs
 ne temerè se proderent , aditus
 præcluderet , & in ipso ortu op-
 primeret . Despicientiam rerum
 humanarum testabatur sordidus
 habitus , humilis incessus , officia
 abiectissima , victus ostiatim mē-
 dicatus , mensa cum pauperibus
 communis , itiones in forum cum
 sportula : & quauis alia abijcien-
 di sese occasione , vel oblata , vel
 quæsitâ , perspiciebatur , quàm
 verè , & ex animo honores negli-
 geret . Nec ijs contentus , in re-
 liquarum etiam virtutum studiũ
 tanto proficiendi ardore incu-
 buit , vt suos post se comites lon-
 go interuallo relinqueret : nec
 dubitabat tyronum Præfectus ,
 qui tum erat Marcus à Costa , in-
 signi probitate , ac doctrina vir ,

eum

eum pro forma ceteris ad imitan-
dum proponere. Primo proba-
tionis, vti vulgò appellant, an-
no iam exacto, Spiritus Sancti
Coloniam, non sine ingenti la-
bore, contendit, vt secundum
ibi annum decurreret, eaque ra-
tione integrum biennij spatium,
quod emittendis de more votis
præmitti solet, iuxta proprias
Societatis leges impleret.

Laborabat eo tempore graui
operarum inopia Brasilia Pro-
uincia, neq; Societatis homines
vlla magis angebat cura, quàm
vt multi ex Europa Socij ad tam
amplum excolendum campum
mitterentur: nonnulla quidem
singulis ferè annis subsidia Lusitania
submittebat, sed maior
quàm pro numero venientium
messis erat. Porrò ex ijs, qui in
Brasilia versabantur, alij erudien-
dis iam ad fidem conuersis, atq;

in suscepta religione confirmandis diligētem nauabant operam, nec minori cura iuuandis Lusitanis exemplo, sermone, & Sacramentis instabant. Alij in regionis abdita alios atq; alios faciebant excursus: Gentis vicos, sparsaque per montes mapalia, venatorum more, explorabant, & Euangelij lucem in mediam illam, & tenebris inuolutam barbariem inferebant: & quę summa votorum erat, ab inueterata vagandi licentia ad stabiles propè mare sedes, & cultiorem viuendi modum incolas traducebant. Ad id opus erat nostris sui rationem nullam habere; totos se in aliorum commoda effundere; grauissima subire pericula, famem, sitim, frigora, æstum perpeti; denique vitam ipsam pro Christi gloria, & Barbarorum salute contemnere. Verùm in

tam

tam alacri animorū procuratione,
in tam prospero rerum cursu, illas
vti diximus, Euangelij præcones
angebant cura, operarum inopia,
in tanta incolarum copia. Idcir-
cò Societatis Præpositis è re
Christiana visum in operis partē
Ioannē vocare, iuuenem licet, ac
tyronem, solidarum tamen ex-
ercitatione virtutum, emeritis iā
viris parem.

Præerat tūm Spiritus Sancti
Collegio Ioseph Anchieta, illu-
strior suis & virtutibus, & pro-
digijs, quam vt commendatione
indigeat. Hunc Ioannes virum
cælestis vię ducem, ac magistrum
nactus, morum ideam sibi pro-
posuit, ad quam se componeret:
seruare illius dicta, & gesta; mo-
destiam oris; assiduitatem oratio-
nis; cibi abstinentiam; sensuum
custodiam; cordis munditiem:
hæc prius adumbrare; deinde ad

se transferre, & ad viuum exprime. Domi in abiectis culinae officijs se exercere; infirmorum curam gerere; grauius laborantibus diu noctuque praestò esse, animo semper hilari, ac læto cuius pax, & iucunditas in oratione perpetua serenitate emicabat. Foris, Lusitanos ad odium vitiorum, amoremque virtutis; ad frequentem Sacramentorum usum priuatis sermonibus, quibus multum valebat, compellere: controuersias, rixasque dirimere, mutuam illos inter, & indigenas fouere concordiam: indigenas ipsos de fidei misterijs erudire, pauperes eleemosynis iuuare, morientibus adesse; afflictos recreare; nihil praetermittere, quod vel ad vtilitatem corporum, vel ad animorum salutem pertineret. Mirabatur Anchieta maturos in viridi ætate virtutum. fructus, &

sc-

senili prudentia, ne impetum animi quem ceperat, remitteret, stimulabat : sed interdum festinantis ardorem temperare opus erat, ne precipiti gradu ad culmen properaret, & præ nimia contentione in medio cursu, vt sepe contingit, deficeret.

Confecto iam tyrocinio, & magna suæ virtutis opinione concitata, Superiorum mandato, liberius cepit excurrere in proximos Brasiliorum pagos, qui Sciorum curæ, ac fidei sunt commissi, magno, & Fidelium comodo, & Ethnicorum. Aliquot in ijs menses singulari cum industria, tum modestiæ laude versatus, virtutem suam genti vniuersæ, & Societatis maximè Præpositis ita probavit, vt eum ad curandas in posterum animas, & obeundas prædicandi Euangelij causa missiones natum, factumq;

iudicarent omnes.

Est in hisce Brasilijs ad Christianam pietatem formandis certam à nostræ Societatis operarijs præscripta ratio; quam Ioannes, quantum licuit homini nondum sacris ordinibus initiato, ad vnguem seruauit. Appetente scilicet die, ære campano ad Salutationem Angelicam signum datur; illo excitati pueri, ac puellæ celeriter accurrunt, in binosque partiti ordines ad templum, supplicantium ritu, procedunt. Ad portam tandiù morantur, donec alternis psallentes tertiam rosarij partem percurrant: mox templum ingressi missæ Sacrificio interfunt; missã breuis Catechismi expositio consequitur patrio sermone, omnibus communi; quibus ritè peractis, puellæ ad lanificium domum redeunt; pueri ad scholas se recipiunt, in quibus,

bus, pro cuiusque ingenio, ac propensione, partim in litteris, partim in varijs opificijs exercetur, vt ex eadem disciplina simul cum honestæ vitæ ratione viuendi accipiant facultatem. Diebus festis mos est rem diuinam solemni ritu celebrare harmonico cantu, & varij generis symphonijs, quæ rerum sacrarum dignitatem augent, & venerationē conciliant. Constat Brasilos nulla re ad pietatem magis, quàm modis musicis permoueri; eam ob causam pleraque fidei Christianæ mysteria, quò suauius asperis mandentur ingenijs à Societatis hominibus pijs cantibus inseruntur. Sub vesperam rursus edito campanà signo pueri, & puellæ, seruato inter se ordine, sexusque discrimine, ad templū confluunt, ijsque explicatur pars altera Catechismi. Ad Crucem

denique modico à templo inter-
uallo erectam alternis canentes
supplicationem instituunt, ibique
in genua flexi pro animis purga-
torias pœnas luentibus preces
fundunt, quibus expeditis do-
mos repetunt. Huiuscemodi ex-
ercitationibus Brasili pueri ad
Christianam finguntur religionem,
& quò tenerior illa est ætas, eò
faciliùs ad pietatem flectitur, &
multiplici culturæ Sociorum fru-
ctu respondet. Adulta verò iam
ætate viri, foemineque, etsi insti-
tutum iam patrijs moribus vitæ
cursum difficiliùs deserant, assi-
duis tamen nostrorum laboribus
ab innata feritate, corroboratis-
que per longam ætatem vitijs ad
religionem pariter, & humanita-
tem traducuntur: harum certè
sunt indicia, quòd statis horis
quotidie antequam ad rustica &
fabrilia opera se conferant, rei
di-

diuinæ intersint; quòd menstruas
confessiones non omittant; quòd
pacem colant: quòd fidei magi-
stros obseruent; quòd augustissi-
mum Eucharistiæ Sacramentum,
& B. Virginem singulari studio
prosequantur. Hebdomadæ po-
tissimum Sanctæ dies toti ad me-
rorem compositi in lacrymis, &
oratione consumunt; varijsque
penarum modis eo tempore cor-
pus discruciant. Dies verò lu-
struales, præcipuè Deiparæ sa-
cros, vt solemnes, & religiosos
colunt, magno ad templum,
concurfu, & pietatis sensu. Ita-
que iam percrebuit inter Lusita-
nos nostrorum operà hominum
factum esse, vt Brasili primæuæ
Ecclesiæ fideles, vel adumbrent,
vel etiam referant, tum candore
morum, tum vitæ integri-
tate.

Hanc ferè cum Neophytis a-

B 6 gen-

gendi rationem Ioannes tenuit, quandiū in illorum pagis moratus est. Ceterū quanquā multum in ijs ad pietatem excolendis operæ collocasset, plus tamen insigni probitate, ac modestia, quā rebus alijs valuit ad continendos in officio Fideles, Ethnicosque ad fidem perducendos: quò liquidò cōstitit ad animarum salutem procurādā, maiori momento esse sanctimoniam, quā doctrinam.

CAPVT SEXTVM.

*Litteris operam nauat in Fluuio
Iannario: Bahie Sacris Ordinibus initiatur.*

GRauioribus disciplinis nondum studuerat Ioannes, amarioribus contentus, quas didicerat in Gymnasio Pernambuci